

T.C.
TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞI
GENEL SEKRETERLİĞİ

Kanunlar ve Kararlar Dairesi Başkanlığı

KAN.KAR.MD.

18/3/1996

Sayı : A.01.0.GNS.0.10.00.02-

Konu : 19 uncu Dönemden devreden

kanun hükmünde kararnameler hakkında.

PLAN VE BÜTÇE KOMİSYONU BAŞKANLIĞINA

Türkiye Büyük Millet Meclisinin 19 uncu Yasama Döneminde görüşülüp sonuçlandırılmayan ve hükümsüz sayılmadıkları için bu Döneme intikal etmiş bulunan kanun hükmünde kararnamelerden 1/...46... Esas Numaralı Kanun Hükmünde Kararnamenin, 19 uncu Yasama Döneminde havale edilmiş olduğu Komisyona/komisyonlara yeniden havale edilmesi uygun görülmüştür.

[Handwritten initials]

[Handwritten signature]

Mustafa KALEMLİ
Türkiye Büyük Millet Meclisi
Başkanı

Menkul Kıymetler Borsaları Hakkında
Kanun Hükmünde Kararname Tasarısına
İlişkin GEREKÇE

I- Genel Gerekçe:

1- Bilindiği üzere, ülkemizde menkul kıymetler borsalarını düzenleyen ve halen yürürlükte olan Kanun 16.5.1929 tarih ve 1447 sayılı Menkul Kıymetler ve Kambiyo Borsaları Kanunudur.

Sermaye Piyasasının kuruluşu, düzenlenmesi ve denetimi ile ilgili 28.7.1981 tarih ve 2499 sayılı Sermaye Piyasası Kanununda, bu piyasaların, güven, açıklık ve kararlılık içinde çalışmasını, tasarruf sahiplerinin hak ve yararlarının korunmasını düzenlemek başlıca amaç olduğundan, sermaye piyasalarının ülke ekonomisinde etkin bir rol oynamasında düzenli ve istikrarlı çalışan menkul kıymetler borsalarının gereği açıkça ortaya çıkmış bulunmaktadır.

MENKUL KIYMETLER BORSALARI HAKKINDA
KANUN HÜKMÜNDE KARARNAME

Sermaye Piyasasının gerektirdiği borsaların kuruluş ve faaliyetlerinin, çalışma esasları ile denetlenmelerinin düzenlenmesi 5.4.1983 tarih ve 2810 sayılı Kanunun verdiği yetkiye dayanılarak Bakanlar Kurulunca ..3/10/1983.. tarihinde kararlaştırılmıştır.

BİRİNCİ BÖLÜM
İlk Hükümler

Amaç

MADDE 1- Bu Kanun Hükümünde Kararnamenin amacı, menkul kıymetlerin güven ve istikrar içinde işlem görmesi için menkul kıymetler borsalarının açık, düzenli ve dürüst çalışmasını sağlamak üzere; kuruluş, yönetim, çalışma esasları ve denetlenmelerini düzenlemek suretiyle sermaye piyasasının ekonomik gelişmede etkin bir rol oynamasını sağlamaktır.

Kapsam

MADDE 2-

- 1) Türkiye'de kurulmuş ve kurulacak menkul kıymetler borsaları bu Kanun Hükümünde Kararname hükümlerine tabidir.
- 2) Bu Kanun Hükümünde Kararnamede hüküm bulunmayan hallerde genel hükümler uygulanır.

İKİNCİ BÖLÜM

Kuruluş ve Organlara ait Hükümler

Kuruluş

MADDE 3-

1) Menkul kıymetler borsaları bu Kanun Hükümünde Kararnamede yazılı esaslar dairesinde menkul kıymetlerin alım ve satımı, fiyatlarının tespit ve ilânı işleriyle yetkili olarak kurulan tüzel kişiliği haiz kamu kurumlarıdır. Menkul kıymetler borsalarının gerekli görülen yerlerde kurulması Sermaye Piyasası Kurulu'nun önerisi üzerine Maliye Bakanlığının iznine tabidir.

2) Menkul Kıymetler Borsaları Sermaye Piyasası Kurulu'nun gözetim ve denetimi altındadır.

3) Menkul Kıymetler Borsalarında, Sermaye Piyasası Kurulu'nun göstereceği adaylar arasında Maliye Bakanı'nca inha edilerek üçlü Kararname ile atanan bir Menkul Kıymetler Borsası Komiseri bulunur. Menkul Kıymetler Borsa Komiserliği, borsadaki faaliyetlerin ve Kanun

Hükümünde Kararname Hükümleri ve ilgili diğer mevzuata uygun olarak yürümesine nezaret eder. Hisse senetleri ve tahvilleri borsaya kayıtlı anonim şirketlerin yıllık olağan ve olağanüstü genel kurul toplantılarında borsa komiserleri veya tevkil edeceği yetkili hazır bulunabilir.

Üyeler

MADDE 4-

1) Menkul kıymetler üzerinde borsada işlem yapmalarına Sermaye Piyasası Kurulu'nca izin verilen gerçek ve tüzel kişilere borsa üyeleri denir.

2) Menkul kıymetler borsalarına üye olabilmek için aranacak şart ve nitelikler, bu üyelerin borsa faaliyet tüzelleri ile bu faaliyetlerinde uyacakları kurallara ait yönetmelik Sermaye Piyasası Kurulu'nca hazırlanarak Maliye Bakanlığı'nın önerisi üzerine Bakanlar Kurulu Kararı ile yürürlüğe girer.

Menkul Kıymetler Borsa Üyeleri Genel Kurulu

MADDE 5-

1) Menkul kıymetler borsalarının, üyelerden oluşan bir genel kurulu bulunur.

2) Genel kurul her yıl Sermaye Piyasası Kurulu'nun belirleyeceği bir tarihte olağan olarak toplanır, Genel kurul, gerekli hallerde Sermaye Piyasası Kurulu'nun daveti üzerine olağanüstü de toplanır.

3) Genel Kurul, borsanın üst karar merciidir. Genel kurul kararları Sermaye Piyasası Kurulu'nun onayı ile veya bu onayın gecikmesi halinde genel kurul kararlarının Sermaye Piyasası Kurulu'na sunulmasını izleyen 30 gün içinde yürürlüğe girer.

Borsa Yönetim Kurulu

MADDE 6- Menkul Kıymetler Borsalarında, bir başkan ve dört üyeden oluşan beş kişilik bir yönetim kurulu bulunur.

Yönetim Kurulu Başkanı

MADDE 7- Menkul kıymetler borsaları, yönetim kurulunca alınan kararlar çerçevesinde yönetim kurulu başkanı tarafından idare ve temsil olunur.

Denetim Kurulu

MADDE 8- Menkul kıymetler borsalarının, hesap ve işlemleri genel kurul tarafından seçilen iki denetçi tarafından denetlenir.

Borsanın Kuruluş ve Organlarına İlişkin Yönetmelik

MADDE 9- Menkul kıymetler borsalarının, genel kurul ve yönetim kurulları ile başkan ve denetçilerinin;

- a- Seçilmelerine veya atanmalarına ve görev sürelerine,
- b- Görev ve yetkilerine,
- c- Sorumluluklarına,
- d- Ücretlerine,

ilişkin hususlar ile borsa organ, üye ve görevlilerinin çalışma usul ve esasları Sermaye Piyasası Kurulu'na hazırlanacak yönetmelikte gösterilir. Bu yönetmelik Maliye Bakanlığı'nın onayı ile Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe girer.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

Borsa İşlemlerine Ait Hükümler

Borsa Kotuna alma

MADDE 10-

1) Menkul kıymetler borsalarında işlem görecekt menkul kıymetlerin borsa kotuna alınması ile ilgili esaslara ait yönetmelik Sermaye Piyasası Kurulu'na hazırlanarak Maliye Bakanlığı'nın önerisi üzerine Bakanlar Kurulu'na yürürlüğe konulur.

2) Genel ve katma bütçeli idareler ile mahalli idareler ve Kamu İktisadi Teşebbüsleri tarafından çıkarılacak menkul kıymetlerin Maliye Bakanlığı'nın talebi üzerine borsa kotuna alınması zorunludur.

3) Yabancı menkul kıymetlerin borsa kotuna alınması Maliye Bakanlığı'nın iznine tabidir.

Borsa İşlemlerinin Tabi Olacağı Esaslar

MADDE 11-

1) Menkul kıymetler borsalarındaki alım-satım işlemlerine ilişkin kurallar, Borsa Yönetim Kurulu'na bir yönetmelikle tesbit olunur. Bu yönetmelik Sermaye Piyasası Kurulu'nun onayı ile yürürlüğe girer. Sermaye Piyasası Kurulu, bu yönetmeliği onaylamadan önce gerekli gördüklerinin değiştirilmesini talep edebilir.

2) Menkul kıymetlerin, borsada alım-satımının geçici olarak durdurulması, borsa kotundan çıkarılması, kotasyon ücretleri ile kurtaj tarifelerinin tesbitine ilişkin ve borsadaki alım-satım işlemlerinin etkin bir biçimde yürütülmesini sağlayacak sair esaslar Sermaye Piyasası Kurulu'na çıkarılacak yönetmelikte gösterilir.

3) Birden fazla menkul kıymet borsasının faaliyette bulunduğu hallerde, bu borsalar arasındaki ilişkilerin tanzimi ile menkul kıymetlerin günlük fiyatlarının oluşmasına ilişkin bilgilerin ilân esas ve şekilleri de yukarıdaki yönetmelikte yer alır.

Teminat

MADDE 12- Borsa üyeleri, borsa işlemleri sırasında kasıtlı olarak ilgililere verebilecekleri zararlara karşılık olmak üzere T.C. Merkez Bankasına veya Maliye Bakanlığı'na belirlenecek bir kamu bankasında Borsa Yönetim Kurulu adına nakden veya Devlet Tahvili ya da teminat mektubu şeklinde teminat yatırmak zorundadırlar.

Yatırılacak teminatın miktarı ile bu teminatlardan ödeme yapılmasının esasları Sermaye Piyasası Kurulu tarafından çıkarılacak yönetmelikte gösterilir.

İhtilaflar

MADDE 13- Borsa üyeleri arasındaki borsa işlemlerinden doğan ihtilafların hal mercii Borsa Yönetim Kurullarıdır. Borsa Yönetim Kurullarının kararlarına karşı Sermaye Piyasası Kurulu'na itirazda bulunulabilir. Sermaye Piyasası Kurulu'nun bu ihtilaflar konusundaki kararları nihaidir.

Borsa üyeleri ile müşterileri arasındaki ihtilaflar için de Borsa Yönetim Kurullarına başvurulabilir. Bu tür ihtilaflar için tarafların yargı mercilerine başvurma hakları saklıdır.

Borsaların Geçici Kapatılması

MADDE 14- Menkul kıymetler borsalarında olağandışı menfi gelişmelerin olması halinde, borsaların geçici olarak kapatılmasına karar verilebilir.

Borsaların üç güne kadar geçici olarak kapatılmasına karar almak Borsa Yönetim Kurulu Başkanı'na aittir.

Borsa Yönetim Kurulunun talebi üzerine borsaların onbeş güne kadar geçici olarak kapatılmasına Sermaye Piyasası Kurulu, Sermaye Piyasası Kurulu'nun talebi üzerine bir aya kadar geçici olarak kapatılmasına karar almak Maliye Bakanının yetkisindedir.

Borsaların bir aydan fazla süre ile geçici olarak kapatılmasına karar vermeye, Maliye Bakanlığı'nın önerisi üzerine Bakanlar Kurulu yetkilidir.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

Mali Hükümler

Bütçe

MADDE 15- Menkul kıymetler borsaları özel bütçe ile idare olunur. Bütçe yılı takvim yılıdır.

Menkul kıymet borsalarının bütçeleri Sermaye Piyasası Kurulu'nun onayı ile kesinleşir.

Borsa binalarının satın alınması, kiralanması ve teçhizi için gereken yatırım harcamalarının finansmanına ait esaslar Maliye Bakanlığı'na kararlaştırılır.

Gelirler

MADDE 16- Menkul kıymetler borsalarının gelirleri;

- 1- Borsa üyelerinden tahsil olunacak giriş aidatı,
- 2- Borsa üyelerinden tahsil olunacak yıllık aidatlar,
- 3- Menkul kıymetlerin kotasyon ücretleri,
- 4- Borsa işlemlerinin tescil ücretleri,
- 5- Disiplin cezası nedeniyle tahsil olunan paralar,
- 6- Kurtaj ücretlerinden borsa yönetimine ödenecek paylar,
- 7- Borsa Yönetim Kurulu'na belirlenecek sair aidat, ücret ve tarife payları,
- 8- Sair gelir ve bağışlar,

dır.

Gelir Miktar ve Oranlarının Belirlenmesi

MADDE 17- Yukarıda 16 ncı maddede belirtilen gelir kalemlerinin miktar ve oranları ile bunların tahsil zaman ve şekilleri Borsa Yönetim Kurulunca tesbit olunur. Bunlar Sermaye Piyasası Kurulu'nun onayı ile yürürlüğe girer. 16'ıncı maddenin 8'inci fıkrasında belirtilen gelir ve bağışlar bu hükmün dışındadır.

BEŞİNCİ BÖLÜM

Disiplin ve Ceza Hükümleri

Disiplin Cezaları

MADDE 18-

1) Borsada düzeni ve dürüstlüğü bozan ve borsa işlerine hile karıştıran, borsa işlerinin açık, düzenli ve dürüst yürütülmesi için alınan kararlara uymayanlar hakkında fiilin mahiyet ve önemine göre;

a- Uyarı

b- Kinama

c- Beşyüzbin Liraya kadar para cezası

d- Borsa üyeliğinden geçici veya sürekli çıkarma

cezalarından birini veya birkaçını birlikte vermeye Borsa Yönetim Kurulları yetkilidir.

2) Cezayı gerektiren fiiller üyeler veya bunların yetkili temsilcileri tarafından menfaat sağlamak amacıyla yapılmışsa 1'inci fıkranın (c) bendindeki para cezası beşyüzbin liradan az olmamak üzere temin edilen menfaatin üç katıdır.

Hapis Cezası

MADDE 19-

1) Bu Kanun Hükmünde Kararname ile bu Kanun Hükmünde Kararnameye dayanılarak çıkarılacak yönetmelik hükümlerine aykırı hareket eden borsa üyelerinin ve bunların yetkili temsilcilerinin;

a- Borsanın açık, düzenli ve dürüst çalışmasını engelledikleri veya borsa işlemlerine hile karıştırdıkları hallerde Borsa Yönetim Kurulu'nun önerisi üzerine Sermaye Piyasası Kurulu Cumhuriyet Savcılıklarına suç duyurusunda bulunulması için Maliye Bakanlığı'na başvurur.

b- Yukarıdaki fıkra uyarınca yaptıkları işlemler nedeniyle zarara uğrayan müşterilerinin kanuni yollara başvurma hakları saklıdır.

2) Bu suçları işleyenler hakkında Mahkemelerce 2 yıla kadar hapis cezası verilebilir.

Muhakeme Usulü

Madde 20- 19'uncu maddeye göre açılan davalarına, Asliye Ceza Mahkemelerinde ve Meşhud-Suçların Takibi Hakkında 3005 sayılı Kanunun 1'nci maddesindeki yer ve 4'ncü maddesindeki zaman kaydına bakılmaksızın suçüstü hükümlerine göre bakılır.

ALTINCI BÖLÜM Son Hükümler

Kambiyo Borsaları

Madde 21- Menkul kıymetler borsalarıyla birlikte veya ayrı olarak faaliyet göstermek üzere Kambiyo Borsaları kurmaya ve bu borsaların çalışma esaslarını tespiti Maliye Bakanlığı yetkilidir.

Denetim

Madde 22- Menkul kıymetler borsalarının her türlü işlem, hesap, kayıt ve defterleri, Maliye Bakanlığı denetim elemanlarıncı her halükarda denetlenebilir. Borsalar, defter, belge ve kayıtlarını Maliye Bakanlığı denetim elemanlarına ibraz etmekle yükümlüdürler.

Yönetmelikler

Madde 23- Bu Kanun Hükümünde Kararnamenin 4,9,10,11 ve 12'inci maddelerinde belirtilen yönetmelikler Kanun Hükümünde Kararnamenin yayımı tarihinden itibaren bir yıl içinde çıkarılır.

Yürürlük

MADDE 24--1) 16.5.1929 tarih ve 1447 sayılı Menkul Kıymetler ve Kambiyo Borsaları Kanunu yürürlükten kaldırılmıştır.

2) Bu Kanun Hükümünde Kararnamenin,

a) 9,11 ve 12'inci maddelerinde belirtilen yönetmelikler ile 4 ve 10'uncu maddelerinde belirtilen Bakanlar Kurulu Kararlarının yürürlüğe girmesi ile birlikte,

b) Beşinci bölüm hükümleri Kararnamenin kanunlaştığı tarihte,

yürürlüğe girer.

3) Bu Kanun Hükümünde Kararnamenin V. İnci bölümü dışındaki hükümleri yürürlüğe girinceye kadar, 26'ncı maddesinin 2.10.1981 tarih ve 2529 sayılı Kanunla değişik hükümleri hariç olmak üzere 16.5.1929 tarih ve 1447 sayılı Menkul Kıymetler ve Kambiyo Borçları Kanununun ve buna ilişkin 19.6.1929 tarih ve 8172 sayılı nizamnamenin uygulanmasına devam olunur.

Yürütme

MADDE 25- Bu Kanun Hükümünde Kararname hükümlerini Bakanlar Kurulu yürütür.

KENAN EVREN
CUMHURBAŞKANI

B. ULUSU
BAŞBAKAN

Z. BAYKARA Devlet Bak. - Başbakan Yrd.	Prof. Dr. İ. ÖZTRAK Devlet Bakanı	M. ÖZGÖNEŞ Devlet Bakanı	Prof. Dr. M. N. ÖZDAŞ Devlet Bakanı
S. R. PASIN Devlet Bakanı	K. AKDOĞAN Adalet Bakanı	Ö. H. BAYÖLKEN Millî Savunma Bakanı	S. ÇETİNER İçişleri Bakanı
~~İ. TÜRKMEN~~ Dışişleri Bakanı D. H. Bayülken V.	~~A. B. KAFAGÖLU~~ Maliye Bakanı C. T. Sadıllar V.	H. SAĞLAM Millî Eğitim Bakanı	Dr. T. ÖNALP Bayındırlık Bakanı
K. CANTÜRK Ticaret Bakanı	Prof. Dr. K. KILIÇTURGAY Sağlık ve Sosyal Yrd. Bakanı	Prof. Dr. C. T. SADIKLAR Gömrük ve Tekel Bakanı	Prof. Dr. M. AYSAN Ulaştırma Bakanı
Prof. Dr. S. ÖZBEK Tarım ve Orman Bakanı	Prof. Dr. T. ESENER Çalışma Bakanı	M. TURGUT Sanayi ve Teknoloji Bakanı	F. İLKEL Enerji ve Tabii Kay. Bakanı
İ. EVLİYAĞLU Kültür ve Turizm Bakanı	Prof. Dr. A. SAMSUNLU İmar ve İskân Bakanı	M. R. GÖNEY Köylere ve Koop. Bakanı	V. ÖZGÖL Gençlik ve Spor Bakanı
S. ŞİDE Sosyal Güvenlik Bakanı			